

և անոր մէջ ամփոփել զարաշրջանաց նը-
կարագիրները: Յետոյ հանդերձի իւրա-
քանչիւր մասին վրայ դարձեալ շեշտել
զանազան շրջանները: Ասով մեծ դժուա-
րութիւն մը պիտի ստեղծէի ընթերցողացս
առջեւ, նկարչաց, դերասանից, թատե-
րագրաց, պատմագրաց, որոնք որ և է
դարաշրջանի մը տարազը ներկայացնելու

համեմատ, հոն ալ պահելով սակայն շըր-
ջանային բաժանումը: Եւ բուն տեղն է
ըսելու՝ թէ «ախորժականներն անվիճելի
են»։ որով և ուրիշ բանիմաց ազգային մը
կրնար զընել ինձ՝ թէ զործիս ցուցակները,
ծանօթութիւնը «և աւելի եւս շարակար-
գութիւնը մեծապէս զնահատելի են»։

Հ. Վ. ՀԱՅՈՒՆԻ

Ն. Վ. Մառի Թագուհի Ռումանիոյ
(Աւստրիոյ Նոբելի մրցանակի դափնեկր)

համար՝ պիտի ստիպուէին ամէն անգամ
ծայրէ ծայր ուշադրութեամբ կարդալ աշ-
խատութիւնս և հաւաքել նոյն շրջանի
հանդերձին մասունքը: Այս ծանր աշխա-
տութիւնը խնայել ուզեցի անոնց, ես ինքս
կատարելով այդ ամփոփումն ու բաժանումն
այլ և այլ շրջաններու վրայ:

Նուազ փոփոխութիւններ կրեր է եկե-
ղեցական տարազը. այս պատճառաւ անոր
պատմութիւնը բաժնեցի դասակարգերու

ԱՅԼԵԻԱՅԻՔ

ՎԵՀԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆ

Ի Ս. ՂԱԶԱՐ

○

Պահեր կան յորում կղզեկիս մէջ հայկա-
կան ոգին ուժգին խրոխտանք մը կը զգայ.
կարծես երկդարեան կեանքի մը նախնա-
կան շրջանի վերլիշումն ընել կը ստիպուի

մտքին մէջ. կը ներկայանայ դիմացը խեղճուկ, անբերրի և արհամարհուած կղզեակ մը, ուր մի միայն ոտքերնին կը դնէին թշուառ դասակարգ մը, բորտոները:

Եւ այսօր, երբ ուրախութեամբ կը տեսնենք թագազարդ արքաներու քայլափոխը

Տիրամօր զօրութեամբ կերպով մը «յոչնչէի գոյ» բերաւ այս Հանգրուանը, իր Միաբանութեան փառքը, Հայութեան պարծանքը կերտելով:

Այդ անմոռանալի պաշերէն մին էր որ ունեցանք Օգոստոս 25ին՝ զմեզ անակըն-

Ն. Վ. Ֆերտիմանով թագաւոր Ռումանիոյ
(Աւստի Նոյն տարի Մի. Մի. Բա. Բի. Բի.)

նոյն կղզեկին դռնէն ներս, անոր հմայքէն հրապուրուած, կը սթափի կը զուարճանայ վայրկեան մը մեր հոգին ու կարծես զուարթ թոյլ մը կ'առնէ զէպի Ուլտիս Էրանաշնորհ Հեղինակը, շնորհապարտ ու որդիական զգացումով մը տոգորուած, օրհնելու համար յաւերժական յիշատակն անոր՝ որ

կալի մը դիմաց գտնելով ժամ 12¹/₄ին, երբ վարդապետներէ մին կը փութար աւետիս մը հաղորդելու վանականաց:

Ս. Ղազար մեծ պատիւն ունէր հիւրընկալելու Ռումանիոյ այժմեան Արքայական Ամուլը՝ Նորին Վեհափառութիւն Ֆերտիմանով թագաւորն ու Նորին Վեհափառու-

թիւն Մարիամ Թագուհին և Ն. Ա. Բ. Նիքոյա իշխանը՝ իրենց հետևորդներով։

Բնականաբար եռուզեռ մը սկսած էր այլեւս՝ ըստ կարելոյն պատշաճ ընդունելու թիւն մ'ընելու։ Քանի մը վարդապետներէ անմիջապէս ետքը կը հասնէին ամբողջ վանականները՝ իրենց խոնարհ յարգանքները մատուցանելու Օգոստոսական Հիւրերուն՝ մեզ մատուցուած պատիւին։

Առաջին այցելութիւնը եկեղեցիէն սկըսան։ աչքի կը զարնէր Մարգարիտա Իսախիյ Մայր — Թագուհույն մեծաշուք վարձապարը, որ մերձաւոր ուխտական հանդէսի մը, Ս. Կուսին ծննդեան տոնին կը սպասէր Մասնաւոր հիացմունքով դիմելէ վերջ առաջնորդուեցան դէպ ի Գրատուն։ հոս բացուեցան իրենց առջև ամենէն շքեղ ու պատկերազարդ հայ Զեռագիրները, որոնք առանձին ուշադրութեան առարկայ եղան։ Թագաւորական Ոսկեզրքին մէջ իրենց անուններն ստորագրելէ վերջ անցան պատկերասրահներէն և յատկապէս կանգ առին Ռումանոյի նախկին Գահակարներու Գարմէն Միլիշայի և անոր Օգոստոսական Ամուսնոյն մեծադիր նկարներուն առջև։ իրենց եւս խոստացան ինքնաբերաբար պատուելու Միւրթարայ այս Յարկը իրենց կենդանագիրներով, զորս զրկեցին մեզ վնաստէն մեկնելուն երկու օր վերջ՝ ճոխացնելով զանոնք արքունի ստորագրութիւններով։ և մենք այսօր ուրախ ենք, որ պատիւ ունինք այս յօդուածին մէջն իսկ ներկայացնելու Բզմի պատուական ընթերցողաց՝ այդ թանկագին նկարները։

Բնական Գիտութեանց Գահիճին մէջ ընդունուեցան Ուխտիս նորոշմայացուփոքր սանները, որոնք մատուցին իրենց մեծաբանքներն ու փոխադարձ գտան վնասապետներուն սրբալիբ հաճութիւնը։

Եւտ պատուասիրուելու արեւելեան քաղցրաւնիով և օշարակով՝ առաջնորդուեցան Տպարան, ուր ընծայուեցան մեր հրատարակած զրքերէն գեղարուեստական և արժեքաւոր մատենաներ, որոնք մասնաւոր հետաքրքրութեան առարկայ դարձան։

Արքայական շոգեմակոյլը մեկնելու պատրաստութիւն կը տեսնէր այլեւս վնասափառ Հիւրերը պիտի երթային Լիտուի Excelsior պանդոկը։ ուստի ամբողջ վարդապետներու ընկերակցութեամբ առաջ նորդուեցան դէպ ի նաւամատոց։ Հրաժեշտի պահն էր։ Մեր ամենախորին երախտագրտութիւնն ու ջերմ շնորհակալութիւններն յայտնեցինք այդ վնասայցելութեամբ շնորհուած պատիւին համար, մինչ միւս կողմանէ Անոնք ցոյց կու տային բերկրալից ու սրտազին գոհանակութիւն մը։

Երկրորդ շոգեմ մ'էր որ մեկնումէն ճիշդ ժամ մը վերջ պատահեցաւ նաւակով Լիտուի (Քուաղըր Ֆրոնդանէ) կը մեկնէին՝ շաքարական պտոյտի համար՝ վերու յիշեալ նորոշմայացու պատանիները, և անա տեղի ունեցաւ ջրանցքին մէջ անաւ կընկալ հանդիպում մը արքունի շոգեմակոյլին, որ Լիտուի վնաստիկ կը վերադառնար։ Կարելի չէ երկակայն երկուստեք փոխանակուած տաքուկ արտայայտութիւնները, Թագուհին պատուահանէն զուրա երկարած իր բազուկը՝ հեռուէն իսկ կանխած էր ողջոյնի խանգոտ շարժումները, մինչ քովէն Թագաւորը գլխարկի շարժամբ ջերմօրէն կ'արտայայտուէր, իսկ ասդին Միւրթարան նաակը խանդավառութեան մէջ էր մեծաբանքի և ողջոյնի նշաններով ու ձևերով, մինչեւ որ շոգեմակոյլն ու նաակ գիրար իաշաձեւելով կը հեռանային այլեւս։

Միւրթարայ Հաստատութիւնն՝ մինչ երախտապարտ կը մնայ յաւէտ այս երջանիկ բարտին համար՝ զգաց սոյն վնասապետական այցելութեան պահուն, թէ Ռումանիայ այժմեան Թագապալկ Գահակալները նորագոյն համակրութեամբ մը լեցուեցան դէպ ի Հայ ազգը և յատկապէս դէպ ի Ռումանահայ ժողովուրդը։

Խորագրութիւնն պատիւ ունի նաեւ արձանագրելու հոս իտալացի արքայազուն իշխանի մը վերջին այցելութիւնը։

Ամսուս 12ին, կէս օրէն առաջ, Սա-

վոյիոյ Թագաւորական Տունէն պատուեց կղզեակա Ն. Ա. Բարձրութիւն Առաջայի Դուքսը, իշխան «Emanuele Filiberto di Savoia», հորեղբորորդի խաւիիոյ այժմեան Վենապետին: Յետ պատշաճ ընդունելութիւններու — յորս մեծ հետաքրքրու-

թիւն ցոյց տուաւ հայկական Նիւթերու և խնդիրներու — իրեն ընծայուեցաւ տպարանին մէջ փառակազմ բազմալեզուեան «Հաստով խոստովանիմ»-ը: Յոյժ սրտազին էր իր գոհութիւնը հրաժեշտի պահուն:

Հ. Ղ. ՏՅԱՅԱՆ

ԱՄՈՒՆՏՍԸՆ ԿԸ ՊԱՏՄԷ

Իր դէպի անծանօթը սաւառնումը եւ սառոյցներու դէմ ունեցած գերմարդկային մարտը

(Շարունակութիւն տես Բազմավէպ 1925, էջ 238)

ԳԱՀԱՎԻԹԱԿԱՆ ԷՃՔԸ

Հիմայ սառնեղէն հաստատուն պատեւորով սրահակէ մը կը սաւառնինք: Վար իջնելու զննութիւններ կատարելու ժամանակնիս՝ դէպք մը կը պատահի որ զմեզ կ'ընդունաւատէ սառաջին պատեղէն օգտուելի: Մօթօք յետոյէն բոցեր կ'արձկէ, որոնք կը սպառնան կեցնել: Վերջն իմացանք որ այս բանը օդի խուսափելուն վերագրելու էր քան մօթօքի իրական պակասութեան: Բարեբախտաբար առջնիս ունինք սառնեղէն սրահակի փորքիկ և անձուկ թե մը՝ որ կ'երկարի երկու բարձր պատերու միջև: Եւ որովհետև սաւառնակը շատ ծանր է ու մէկ մօթօքով չի կրնար օդոյ մէջ կենալ, Ռիսըր — Լարսըն երկու մօթաներն ալ դադրեցնելով վար կ'իջնէ, սաւառնակը տանելով նորակազմ սառոյցի գօտիին կողմը: Երագութիւնը շատ նուազած է, սակայն ատ ալ վտանգաւոր է, վասն զի սրահակը նեղնալով սաւառնակին թեկերը պատերուն երկու կողքին կը ըստին: Սրահակի ծայրը սառի հոծ դէզեր կան, ուր միտրուելով կանգ կ'առնենք: Սառոյցին վրայ կ'իջնենք, սաւառնակը ամենին զնստուած չէ, կ'աշխատինք սրահին աւելի լայն կողմը փոխադրել: Չափազանց յոգնեցուցիչ է այս աշխատութիւնը, որովհետև խեղափառի մը մագլիններուն մէջ սեղմուածի պէս ենք:

ՌԻՐ ԻՋԱՄ ԵՆ ՄԵՐ ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ:

Տիթրիչսըն տեսնելով մեր էջըը, կը համարի որ Ռիսըր — Լարսըն պարզապէս յիմարած ըլլայ, այդքան անաւոր դիրքի վրայ իջնելու համար, որովհետև կ'անգիտանար թէ մենք բռնադատուած էինք իջնելու ինքը (Տիթրիչսըն) սառնեղէն զլխաւոր սրահին միւս կողմէն վար կ'իջնէ, ուր շատ աւելի ազատ տեղ կայ շարժելու: Եւ որովհետև մեր սաւառնակէն չենք կըրնար տեսնել անոնց գործիքը, չենք գիտեր անոնց վար իջնելը և ոչ ալ էլքսը վորթի, Տիթրիչսընի և Օմտալի ուր զբառնուիլը: Եթէ հոծ սառոյցը կծկուէր՝ 25 թիւ սաւառնակը պիտի ջախջախուէր, վասն զի երկու սառուցեալ բարձրաբերձ պատերու մէջ կը հանգչէր:

Գիշերը զննութիւններ կ'ընենք, որոնք ցոյց կու տան դէպի Իհլսիս լայնութեան $87^{\circ} 43' 2''$ և դէպի արեւմուտք $10^{\circ} 19' 5''$ երկայնութեան աստիճանին վրայ գտնուելնիս:

Իջնելու տեղ փնտրելու համար թռած ժամանակնիս քիչ մ'աւելի դէպի Իհլսիս շեղած էինք: Սաւառնակը սառով կը ծածկուի գիշերը:

Երկու ժամ հանգիստէ վերջ՝ առաւօտ ամէն ինչ կը պատրաստենք ոտքով երթալու դէպի Գուլուպիա գլուխը, եթէ սաւառնակը ջախջախուի կամ փճանայ: 24